

ARADUL

Incredere, prudență, acțiune, spirit de sacrificiu, iată cele patru porunci ale ceasului de față.

N. Titulescu.

REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA:

ARAD, Str. Eminescu No. 18.

Telefon: 266.

Organ al Asociației »Infrățirea«
Apare săptămânal.

ABONAMENTE:

Pentru particulari:	Pentru autorități și instituții
150 Lei 1 An	250 Lei 1 An
50 6 Luni	140 6 Luni
40 3 Luni	70 3 Luni

In străinătate dublu.

„Adunarea Astei”

Duminică și Luni va avea loc, orașul Sfântul Gheorghe a adunarea generală a Asociației „Astra” vechea Asociațiune pentru literatura și cultura poporului român. Credincioși vechilor tradiții, oamenii de cultură ai Ardealului grupați în jurul acestui focar de lumină, se întrunesc în congresul lor anual pentru a chibzui împreună, cum în aceste vremuri grele, când grija viului de pe o zi pe alta este în jurul preocupare a celor mulți, „Astra” își va putea îndeplini misiunea ideală hărăzită de oșii și strămoși. Căci dintre toate instituțiile pe care le-a avut Ardealul de odinioară, vechea Asociațiune dela Sibiu este una din puținele care a izbutit prin o strălucită probă de a se justifica rațiunea de-a fi și între hotarele largite ale țării românești. Tinta ei strălucite astăzi tot atât de luminoasă, ca și în trecut.

E incontestabil că nevoile noastre crescând de sărăcie care ne împing de pretutindeni, pun stabilele și în calea realizărilor urinate de această atât de utilă instituție. La această criză de din material se adaugă în anul acesta și aceia de conducere, creată prin renunțarea dlui Valeriu Goldiș dela președinția Asociației. Socotim că această renunțare este inoportună acum, în vechiul nostru așezământ de cultură va avea să profite încă mult de pe urma înțelepciunii actualului ei conducător, căruia dorim din toată inima posibilitatea de a prinde cât mai curând din nou în mâinile sale prețioase conducerea efectivă a Astei.

Inițierea celui alt neajuns, fiște, e în funcție de idealismul ascuțit al celor chemați să conducă singuraticile despărțăminte stăpânite pe întreg cuprinsul Ardealului. Pentru aceștia adunarea dela Sf. Gheorghe, va fi un privilegiu de reconfortare sufletească, un îndemn de-a munci forțe înecate pentru a putea „Astra” continuitate între realizările Astei din trecut și acelea, pe care le așteaptă neamul dela ea viitor.

Când dăm glas acestor nădejdi, inul nostru se îndreaptă spre despărțământul nostru din Arad, care se găsește în clipele de față pragul unor temeinice prefăcături. Suntem convinși că Adunarea generală care se va ține la începutul lunii Octombrie va ști rezolve favorabil criza de con-

Situația Politică

Cele două partide liberale s'au împăcat — Dl N. Titulescu reales președinte al Societății Naționale — Măsuri excepționale în Anglia.

Atacurile unei părți a presei politice continuă împotriva d-lui Prof. Iorga, prim-ministrul țării. A produs senzație expresia nemulțumirii ziarului «Drum nou» din Cluj, față de unele lucruri de azi, căci acest ziar era cunoscut drept guvernamental. De fapt torpilările zilnice ale presei național-tărăniste au reușit a împinge lupta pe un teren primejdios guvernului, căci sunt atinse unele susceptibilități, cari ar trebui menajate în interesul păcii și liniștii. Noi ne reținem de a lua atitudini politice, și de aceea am evitat a ne spune cuvântul în unele chestiuni cari apucase pe un drum greșit. Suntem aderenți activității constructive și de aceea am lădat tot ce se face și pe cine face ceva în această direcție, — trecând la ordinea zilei peste mizeriile marunte și având nămintea ochilor numai interesele superioare și permanente ale țării. De aceea regretăm văzând trase cercurile guvernamentale în vârtejul patimilor; și am regreta și mai mult dacă d-l Prof. Iorga, atât de adorat de noi ar părăsi rânit terenul ultimelor lupte politice.

Cele două partide liberale s'au împăcat. Dacă va reuși și fuziunea dintre partidul național-tărănist, și cel al poporului (averescan), acestea regrupări constituie acte politice foarte importante. Stăm în fața unor prefaceri de bun augur, drept efect al înaltelor îndrumări pentru regenerarea vieții politice și morale a țării.

D-l N. Titulescu a fost reales președinte al Societății Naționale.

În sesiunea actuală a Societății Naționale a fost reales ca și președinte delegatul României dl. N. Titulescu. Este primul caz în analele acestui înalt areopag al tuturor țărilor din lume, ca un președinte să fie reales în două sesiuni consecutive. Acest fapt constituie dovada deosebitei considerațiuni pe care o are eminentul nostru diplomat în fața lumii întregi. Cinstea de care a fost învrednicit Dl. Titulescu se restrânge și asupra țării. De remarcat e, că contra candidatul dlui Titulescu a fost adversarul său din procesul optanților, contele Apponyi, care reprezenta Ungaria.

După aplanarea conflictului dintre Vatican și Guvernul Italian se vorbește că Ducele Mussolini ar face o vizită de politețe Sanctității Sale Papei.

Constituția dată de Regele Alexandru Jugoslaviei, formează obiectul u-

ducere în fața căreia se găsește că cel ce se vor grupa în jurul lui luând în mână frâiele conducerii, vor isbui să aducă o înviorare în activitatea sa pe care o dorim cât mai prodigioasă.

nor interesante discuții în presa apuseană. În această țară se iau măsuri curajoase în apărarea agriculturii.

Comprimarea bugetului Ungariei, operată de așa zisa comisie parlamentară de 33, — se face fără îndurare. În general măsurile luate pentru facerea de economii sunt energice și par a da rezultate bune.

Germania se luptă cu uriașe greutăți, dar rezultatele obținute îndreptătesc încrederea în reușita refacerii financiare a acestei țări.

În Anglia se iau măsuri excepționale.

Într-o ședință a Parlamentului, în care s'a votat încrederea în Guvern, s'a autorizat Guvernul să ia orice măsuri va găsi de bune pentru restabilirea echilibrului financiar al țării și pentru refacerea ei economică.

Țările agricole sufer enorm pe urma crizei scăderii ne mai pomenite a prețului cerealelor.

Cât o fi costat?

„Aradi Közlöny”
în slujba
spirtarilor negri.

Într'un timp când toată opinia publică urmărește cu o vie satisfacție acțiunea pornită de organele statului împotriva spirtarilor negri, căutând să descopere pe gangsterii care prin diabolica lor sete de câștig au adus statului, în aceste vremuri de sărăcie generală, pagube de miliarde, ziarul Aradi Közlöny, într'un articol de fond, se erijează de apărătorul acestor pun-gași ai banului public, exclamând pe un ton indignat: Să înceteze vânătarea de oameni. Această atitudine a ziarului Aradi Közlöny este de dreptul revoltătoare. Știm de mult că pe acest ziar nu-l leagă nimic de soarta țării care-l hrănește și-l ocrotește, dar nu ne-am putut niciodată închipui că neobrăzarea lui poate ajunge până acolo, încât să se facă avocatul fâșii al unor bandiți recunoscuți ca atari de ultimul cetățean al țării. Această ieșire cinică aruncă o tristă lumină asupra fondului moral al sasizului ziar, care lasă multe de bănuț. Până ce justiția se va sesiza pentru a statornici legătura dubioasă pe care ziarul Aradi Közlöny o are cu cavalerii obscuri ai spirtului negru, noi ne mulțumim cu o singură întrebare: Oare cât o fi costat această pledoarie nechemată?

Stând de vorbă cu oameni vrednici

N-am dat de mult prin birourile publice. Nevoia m-a purtat astăzi pe drumuri și am plăcerea să însemn aici câteva impresii, culese în goană.

La primărie. Om nou, dl. dr. Radu Cornel. ...Are ochiul blând și calm al celui care a învățat să-și stăpânească nervii. Cu licăriri de avânt, energie și dor de realizări. Are încredere în viață și o modestie care îți câștigă încrederea. Omul acesta, de o vrea Dumnezeu să ni-l țină în fruntea Primăriei, va scrie cu litere de aur în urma lui, o activitate rodnică în interesul obștesc, iar de o fi să cadă jertfit locul lui pe seama cine știe cărei secături politice, lcoana actualului primar va trăi în suferințele noastre ca o imputare și ca o răvnă de a-l avea lărași primar...

La școala superioară de arte și meserii. Aștept, răsfoind o carte. Mă cucerește clipă cu clipă. E anuarul școlii. Redactat cu o îngrijire meticuloasă, scris într-o limbă curată, cu o ortografie impecabilă, bogat în clișee, date și cifre statistice, tipărit pe hârtie fină, literă elegantă, acest anuar exprimă perfect portretul directorului școlii, domnul Romulus Cârplaișan, inginer diplomat al Politehnicii din Charlottenburg. Școala superioară de arte și meserii a luat un avânt sănătos, din toate punctele de vedere. Fericită înțelegere a corpului profesoral cu comitetul școlar, al cărui președinte este inimosul și vrednicul între vrednici arădan: Brutus Păcurariu, au realizat aici lucruri însemnate, cu cheltuieli reduse...

Pe stradă. Un cunoscut îmi arată pe un trecător grăbil: „Ii vezi? Doctorul Siliartău. Inimă de aur, creier de savant. Face douăzeci de vizite unul funcționar greu bolnav, acasă la el, douăzeci de injecții, se îngrijește de el ca de un frate și când familia bietului bolnav întreabă de plată, calculându-și îngrijată în gând vre-o 5—6000 lei, doctorul Siliartău rostește o sumă care de abia îl acoperă medicamentele și costul trăsului. Și mai spună cineva, că n-avem oameni?”...

Am prins în goană câteva impresii. Avem, aici în Arad, destul români de seama lor. Ca o dovadă, că mocirla politicismului și desfrăului străzii nu împiedică formarea unei societăți noi aici în Arad, alcătuită din oameni de suflet, caractere solide și dacă nu sunt prea cunoscuți publicului, vina o poartă doar modestia atât de strâns legată de bunul simț al oamenilor vrednici. Lupta lor cu mediul este eroism și de aceea rândurile de față se scriu ca o încurajare: ei și cei ca ei sunt societatea de mâine!

Religioase — Culturale.

Sectele și intelectualii.

Săptămâna trecută am fost în misiune religioasă, de 3 zile, la Băteni. Am stat acolo, pe frontul sufletesc al neamului, cu conștiința datoriei de a întări și imuniza sufletul creștinesc și românesc, față cu îndrăznețe încercări disolvante.

Baptiștii și-au ținut acolo congresul tineretului lor. Voibă să fie, tineret și congres. Prilej de adunare, pentru a face propagandă și a ataca pe față Biserica ortodoxă și pe slujitorii ei, vlădică și preoți, cari nu sunt nici mai mult nici mai puțin decât „zdrênți”, dupăcum a binevoit să ne apostrofaze nestingherit unul dintre „oratori”, în prezența reprezentanților autorității, chemate să supravegheze acțiunea lor.

Toată lumea s'a obișnuit să socotească chestiunea sectară numai ca o problemă religioasă și să o pună exclusiv în răspunderea Bisericii, singura chemată să se ocupe de ea. Și e o grozavă amăgire, o rătăcire, ce nu va întârzia să-și vădească urmările sociale și naționale, pentru că *sectarismul e o neasemănăt mai mare primejdie social-națională decât bisericăscă.*

În definitiv Slujitorul Bisericii, de e vlădică ori simplu preot, din punct de vedere religios, n'are decât răspunderea propoveduirii evangheliei lui Hristos și arătarea căii drepte, ce duce la mântuirea sufletului. Că este urmat sau nu indemnul lui și ascultată povața lui, răspunderea este a individului sau colectivității. Hristos n'a sluit pe nimeni să-l urmeze. El a propoveduit. Câți L-au urmat s'au mântuit. Ceilalți L-au răstignit. Iar plata le-a fost grozavă, încă în lumea aceasta: risipirea în cele patru vânturi ale lumii.

Aceasta este problema principală a Bisericii și a preotului: mântuirea sufletului; dar răspunderea este a omului de primește să-și lucreze mântuirea, ori refuză, expunându-se să fie osândit, în ziua judecării. Iar aceasta nu mai are legătură cu urmări bune, sau rele, pentru viața societății și a neamului.

Cu totul altfel se prezintă chestiunea din punct de vedere național și social. Lucrul se lămurește foarte simplu. Rog

pe intelectualii noștri, *buni români*, fără privire de sunt și buni creștini, să verifice, cu prilejul propagandei culturale la care s'ar angaja, ori mai vârtos la întrunirile politice așa de ademenitoare și atât de necesare? pentru nevoile vieții noastre de stat, atât de greu încercat de prevestirile unei zguduirii, — să verifice dacă sectarul român, de orice nuanță s'ar declara, *este gata să facă cauză comună cu milioanele de români, elementul susținător de stat, ori mai de grabă și mai bucurios colaborează cu baptistul, milenistul, ori adventistul neamț, ungur, sau rus, cunoscut ca bolșevic declarat?*

Rezultatul va fi o revelație, care va trebui pusă în fața cerințelor vieții de stat național și a viitorului Românismului, care se cere să rămână o unitate neturburată în cadrele României, pentru a ne putea bucura de rodul atâtor lupte și jertfe fără seamăn, cari se pierd în negura trecutului.

Dacă sectarii atacă totuși numai Biserica, este că o pot face mestîngheriți, să dărâme principiul de autoritate. Pășind pe faptă însă, împotriva statului și a naționalismului, nu și-ar putea urma opera dărâmatoare.

Pusă astfel problema sectară în fața problemei naționale, ar face să se cutremure și ceice cu atâta ușurătate fac tovărășie cu sectarii, pentru izbânzi efemere. Răspunderea, care nu mai e a Bisericii, ori numai e numai a Bisericii și a slujitorilor ei, se va așeza cu toată greutatea ei pe sufletul tuturor intelectualilor. Căci faptul de a nu te fi înscris în rândul celor rătăciți dela credința strămoșilor nu scutește de osândă judecării istoriei, care fixează calea parcursă de un neam.

Massa poporului e o turmă condusă de păstori. Iar păstorii unui neam sunt toți conducătorii lui, buni sau răi, dupăcum izbutesc să se țină în legătură armonică cu sufletul înaintașilor și după cum știu să-și pună puterile în slujba binelui de obște; ori o iau razna în câmpul lung al vieții, căutându-și de egoismul și interesele lor înguste.

La altarul neamului suntem toți preoți. Simt intelectualii noștri răs-

Foști voluntari.

În Cehoslovacia, în Iugoslavia, legea foștilor voluntari înseamnă o forță temută, un dig contra viciului și putregaiului politicilor de căpătuală; cuvântul foștilor voluntari își are demnitatea imperativului dictatorial în treburile țării, iar titlul de „fost voluntar” reprezintă o cinste cetățenească.

La noi? La noi, minciuna întovărășită cu hoția căpătuește pe toți nepriecopșiți; foștii renegați și pungăși tuturor partidelor politice acuză ca să nu fie acuzați și în vremea aceasta pe noi — bleși foști voluntari — ne răste moartea rând pe rând, rânjindu-și colții în fața mizeriei noastre materiale și neputincioasei noastre revolte sufletești.

Legionarii din Cehoslovacia, Iugoslavia au rămas solidari în bine și în rău, un bloc de trahit în fața tuturor înjghebărilor de căpătuală. La noi, unii continuă să-și poarte șezutul în două luntri, înfruptându-se la ospățul jefuitoarelor de țară, alții se înjosesc la umilul rol de slugi nemernice, mulțumite cu ciolanul svârșit lor cu dispreț dela masa color căpătuită, iar cei mulți, se mângâiem cu nădejdea fripturii fermecate care are să ne sboare, din bun senin, în botul flămând. Suntem nemulțumiți unii de alții, de noi înșine și ne scâncim nemulțumirea la toate colțurile, dar câteva injurături vulgare ajung ca să ne descărce vremea inimă. Suntem vinovați toți, la fel!

În locul solidarității, care trebuie să cimenteze gândul, vorba și fapta noastră spre o singură țintă, ne-am divizat în partide politice, ne socotim unii domni cu ifose de prunci grofești crescuți în leagăne de mătăasă, pentru cari nu contează piebea; ne sfâșiem și slujim—prin înconștiență—acțiunea de prăpăd a celor pentru cari nimic n-a fost și nu este sfânt în țara aceasta.

Un dangăt de alarmă se adresează astăzi urechii noastre lăuntrice. Pri-punderea acestei sfinte investiții de propoveduirea ei evangheliei lui Hristos și al evangheliei Românismului integral și unitar? *Arhim.*

mejdia imoralității materializată în ze de tot soiul și în ultima formă groaznică criză economică, amenință să nărne opera unor conștiințe cinstite din trecut.

Suntem chemați astăzi să contribuim alături cu toate energiile bune ale țării pentru a pune stavilă zăpăcelii și de frâu public, pe care o demagogie rea și năvălășă a intronat-o peste rădăcinile țării.

În zilele de 1 și 2 Octombrie se țin la Timișoara congresul foștilor voluntari din România, iar în zilele de 3 și 4 Octombrie congresul voluntarilor cehi, sârbi și români, la Belgrad.

În vederea acestor congrese, foști voluntari din orașul și județul Arad au fost convocați pentru ziua de Duminică 6 Septembrie 1931 orele 10, în sălă festivă a Primăriei din Arad, ca să spună cuvântul, să-și corecteze organizația și să-și hotărască atitudinea viitoare.

Foști voluntari! Rupeți cu trecutul lăsați nepăsarea care minează temelile legiunii și aprindeți din nou sufletele voastre făclia sfântă a semestrelor, cari au luminat avântul nostru minunat românesc de odinioară.

Țara se găsește la o răspântie grea și are nevoie de fiii ei cei buni. Congresele uniunii foștilor voluntari au menirea să drămulască valorile interioare în scopul de a ști, care-i poate fi contribuția de energie disponibilă pentru țară. Țara face apel la această energie să ne ridice la loc de cinstire, ca să merităm încrederea, trebuie să ne dovedim vrednicia în întâlul război printr-o organizație internă sănătoasă activă. Un examen chemat să stăpânească, dacă suntem sau nu demni să ni-se dea rolul pe care îl răvăm.

Suflet solidar, foști voluntari și treabă! Ne întâlnim la 1 Octombrie în Timișoara. Dar cei, cari nu găditi numai la profit, cei care aveți doar cereri de pănânt și altele bunătăți dela țară, stați mai bine acasă în acest Congres nu vi-se va da vi-se cerel Repet: înainte de a se ține, suntem chemați să dăm probe de capacitate lăuntrică.

Dobrovolețul vîlei 36

Deștepți și naivi.

(25)

(roman)

de: T. Cristea

Apoi nu și-a mai văzut satul vreme lungă.

În Bucovina se dădeau lupte mari și regimentul din care făcea parte Volcu fu zdrobit și iar refăcut. În bătaia dela Ocna putu să-și dea seama de toată grozăvia războiului. Tranșeele de beton armat cu toată rânduiala rețelelor electrizate nu putu rezista potopului de obuze și moartea cădea cum cade ploaia când se frâng norii cerului. Din adâncul adăposturilor răsărea pe parapete câte un soldat iuebunit de groaza bombardamentului și umbla bulmac, răsăd cu răsul celor cari nu se mai tem de moarte, până când îl răpunea vre-o schijă, vreun glonț. Urmăra apoi nouii de gaze otrăvitoare și când apărură primele valuri ale trupelor rusești, din compania lui Volcu mai rămăseseră unsprezece strigoii înnebuniți de groază.

Retragerea veni înspăimântătoare și

panica răsleși oamenii prin codrii în bătaia celor patru vânturi. Jaful și cruzimile se deslănțuiră cu toată puterea instinctului de câine turbat. Civilizația de o mie de ani a nobiliei armate ungurești își desvâli larg dedesupturile. Trupuri de cehi, slovaci, români, sârbi se legăneau spânzurați de stâlpii de telegraf, însemnând șoselele Bucovinei. În urma coloanelor de marș rămăneau sate prădate, gospodăriile distruse până în temelii. Țăranii fugeau la munte, iar viețușile pe cari nu le putură duce cu ei aninau ca trofee în vârful baionetelor, în rațiile soldaților sfântului Ștefan. Pe cai furăți din ogrăzi fără stăpân, călăreau ofițeri austriaci și în urma lor vârful coloanei dispărea în mozaicul multicolor format de porcei, găini, bidoane cu miere.

Volcu simți cum se nărue în sufletul lui un vis. Se ucidea frate pe

frate, basarabean pe ardelean, pe pământ bucovinean, din porunca împăraților streini de legea lui. Pentru ce? Oare miștimea aceasta de dobitoace cari mărșăluiau bulmac cu pași automați pe drumuri pardosite cu stărvuri, nu se întreba pentru cine luptă, de ce luptă? Conducătorii Ardealului, procatării Ardealului n'au aveau nimic de spus bieților românași, cari împănneau toate fronturile Europei? În clipe de răgaz soldații lui, români de pe valea Someșului; români istoriți cu mustață căruntă și cu gândurile la casele lor cu prunci mulți, îl întrebau atât de multe și nu știa ce să le răspundă. Nici o veste, nici un indemn, nimic de acasă. Cehii erau organizați și știau ce fac, bieții români cădeau cu droaia, în fiecare zi și în ochii lor sticloși se împletise întrebarea cumplită: pentru ce? Procatării Ardealului amunțiseră sau nu-și puteau spune cuvântul. Căci în minciuna alianței României cu Ungaria nu credea nimeni. Și nici visul unei armate ardelenesti sub comanda regelui Carol, nu mai încălzea inimile. N'ar

mai fi avut pe cine să comande regele Carol. Armata Ardealului miroșea de mult la rădăcină florile din valea Isonzului și mlaștinile Nistrului. Bieții moșnegi și prunci nevârstosi cari se incorporau în Ardeal acum erau prea piperniciți să mai umple formele uniformei cătănești.

Într-o zi fură adunați toți români din regimente și trimiși pe alte fronturi. În drum spre Volhinia, Volcu înțelese, că România a intrat în război. Pricepu din injurăturile birjareș ale falnicilor ofițeri husari la adresa reginei României. Apoi în Lembeș putu să afle mai multe dintr'un zvon nemțesc. Un potop de injurături triviale la adresa poporului și regelui țării românești. Săptămâni de-a rândul nu mai putu afla nimica. Români fuseseră răspândiți la alte regimente și Volcu se nimerise într'un sat pe Stochod, fără nici un contact cu restul lumii. Era spionat, urmărit la fiecare pas. Se găsea în rezerva unei divizii. Ar fi dat o jumătate de viață să știe ce se petrece în restul lumii. Dar nu putu afla nimic. Cu înjurături

Tipul gazetarului ungar de provincie, văzut de un scriitor maghiar de rasă.

Confirmarea celor scrise de „Aradul“ despre presa minoritară din Arad.

Nu odată am relevat în coloanele acestui ziar, felul puțin serios cum înțeleg meseria de gazetari scribii aici, sub pulpana ziarelor minoritare din Ardeal. Între împrejurările actuale, când e așa de greu să-ți creiezi o situație onorabilă în viață, nu e de mirare dacă naufragiații liceelor se lasă orbiți de mirajul gazetăriei, care nu cere diplome de absolvire, dându-ți în schimb posibilitatea să pătrunzi pretutindeni, să te afișezi la orice răspântie, să trezești aparența de om cult, când în realitate în lipsa substanței cenușii scâlfârăia ți-e un simplu ocrotitor de vid desasperant. Mai ales, pentru linerimea evreo-maghiară, mediocră și stupidă, pe care protecționismul de odinioară o sălta în slujbe grase, unde era suficiență o spinare de cauciuc pentru a-ți asigura o existență mulțumitoare fără de nici-o sfortare a creierului, pentru această tinerime plâpândă gazetăria a sfârșit prin a fi astăzi singurul refugiu în fața spectrului hădos al flămânzirii. Pre-

tutindeni, la sumedenia de ziare minoritare, care te miri din ce surse trăiesc de pe o zi pe alta, acești gazetari improvizați roiesc ca muștele, cutreerând toată ziua orașele, molestand lumea, și pervertind a doua zi, în reportaje chilometrice, fie din reavoință fie din prostie, cele auzite în culoarele cutărei autorități.

Ziarele din capitala Ungariei apreciază firește cu multă indulgență aceste exhibiții de diletanți, trecând erlătoare față de naivitățile uluitoare pe care le debitează în cele mai dese cazuri gazetarii improvizați dela ziarele „întiturilor temporar ocupate de valachi.“ Căci aceste javre mărunte lipsindu-le posibilitatea cerebrală, de-a aprecia situațiile politice de astăzi, și a contribui prin scrisul lor la apropierea sinceră a națiilor care alcătuiesc populația noiei lor patrii, se complac în a face jocul iredentismului maghiar ponegrind tot ce e românesc și tăcându-și un titlu de glorie din atitudinea de-a vibra sufletește în ritmul svăpățiilor patriotarzi din Budapesta.

Szomory Dezső despre gazetarii minoritari:
„marea majoritate e periculos de semidocă, inoportună și lipsită de tact..“

Dar iată că deunăzi, un mare scriitor ungar plictisit de nerușinarea unei gazetărese dela Aradi Közlöny, care fără a fi putut ajunge, în apropierea arhiducesei de Habsburg, îi atribue acesteia cu prilejul vizitei sale în Arad cuvinte pe care nu le-a rostit, și desmințite a doua zi de chiar prefectul județului, într'un amuzant articol apărut în Pești Napló, îi dă jurnalistei noastre o binemeritată lecție de bunăpurtare, zugrăvind tipul gazetarului de provincie așa cum noi de 13 ani îl vedem desprinzându-se din coloanele ziarelor din Arad. „Nu vreau să jignesc pe nimeni, dar între aceștia — e vorba de gazetarii de provincie — se găsește adevărați monștri. Vor fi unii dintre ei distinși, dar marea majoritate e periculos de semidocă, inoportună și lipsită de tact, mai ales jurnalistele, care în această carieră lipsite de cel mai elementar simț de responsabilitate, cu lipsa lor de con-

știință proprie femeii, scriu de-adreptul protionie adevărului, scriu și iarăși scriu dacă se poate numi scris această fraseologie provincială, această tâmpenie și naivitate.“ Se poate un mai fidel portret al gazetarului ungar din Ardeal? Și să nu uităm că autorul acestui portret este un scriitor ungar, de-o reputație europeană. Lecția nu pulea veni dintr'o sursă mai autorizată.

Szomory Dezső a lovit cuiul în cap!

Firește cei cu musca pe căciulă nu au putut înghiți acest hap greu de mistuit. Înăia ripostă, a dat-o însași jurnalista lezată în ambițiile ei de Madame Staël. Oricâtă compătimire am simțit față de biata „scriitoare“ la această pălmuire neașteptată, totuși, cetindui răspunsul, n'am putut descoperi nici o rețușare a portretului ei zugrăvit în linii atât de hotărâte de către distinsul scrii-

tor ungar. Dar incidentul nu s'a oprit aci. Căpăii dela ziarul „Reggel“ n'au putut lăsa nerăspălită această jignire adusă unei colege a lor, năpuslindu-se asupra scriitorului Szomory cu o dialectică ce confirmă întru toate marele dar de psiholog al acestuia.

Perdatul dat de o voce autorizată a scrisului unguresc puzderiei de pseudogazetari dela ziarele minoritare din Arad, ne răsună pentru toate năsbățiile și ineptiile pe care le debitează despre țara și neamul nostru de un deceniu încoace acești pirați ai condeiului. În potrița prostiei și zeli se luptă doar zadarnic. Totuși, fiindcă suntem buni la inimă, am da un sfat gazetarilor unguri mai ales celor care sporcă coloanele ziarului zis „Reggel“.

Oridecâteori se așază la masa de scris și încep să roadă condeiul în așteptarea inspirației gazetărești, să cilească și recilească: Însemnările de drum ale lui Szomory Dezső, care oricât o fi de Roth — Weisz — Grün, de astă dată a lovit cuiul în cap: **A prezentat pe ziaristul ungar din provincie așa cum este el în realitate: prost, obraznic și mlincinos.**

Numiri și transferări de notari.

Comisia pentru numirea notarilor întrunită încă săptămâna trecută la Prefectură, pentru a completa posturile vacante de notari și a face transferările necesare. În urma acestei sesiuni, Prefectura prin decizia dată Joi 10 Septembrie a făcut următoarele numiri: Petru Clep la Berechiu, Ardelean Matei la Zerind, Bad Petru la Cruceul, Vădăsan Aurel (secretarul dlui prefect) la Seleuș, Ioan Popa la Râpsig, Traian Lazar la Cherechi, Teodor Bătrâna la Măderat.

Au fost transferați: Arcadie Schleifer dela Almaș la Olari. Lucian Cornea dela Cruceul la Schindorf, Văgălău Nicolae dela Sânicolaul mic la Văraș, Camil Antonescu dela Șiclău la Peregul mic, Iosif Roxin dela Nădlac la Săvârșin, Emil Cismașiu dela Peregul mic la Nădlac, Ioan Petrescu dela Văraș la Șiclău, Valeriu Coloja dela Săvârșin la Dezna, Ludovic Plugar dela Dezna la Căpruța, Valeriu Bica dela Olari la Almaș, Petru Mloc dela liteu (desființat) la Moroda.

Stări medievale.

Ați călătorit vreodată la Nădlac? Faceți odată acest drum de 50 km. distanță dela Arad, pentru că veți ajunge în cea mai frumoasă comună nu numai din județul nostru, ci poate că din întreaga țară. Veți fi plăcut surprinși de ordinea și curățenia ce veți găsi în această comună fruntașă — dar poate, că Vă va lua pofta de a mai face aceasta excursie pe șoseaua desfundată până la inutilitate. În deosebi este neîncăput starea părții ei dintre Pecica și Nădlac!

Nădlacul este cea mai bogată comună din județul nostru. Majoritatea absolută a populației o formează slovacii și ungurii, românii singur având numai majoritatea relativă. În general locuitorii acestel comune întâmpină greutate de neînvinș, tocmai prin faptul că unica arteră de comunicație cu interiorul țării, este într'un hal rușinos și nedescris; iar calea ferată pe care o avusese a fost tăiată și dată Ungariei, cu ocazia limitării hotarelor țării. Desinteresul, pe care-l arată autoritățile române acestei comune, — care a dat vieții publice personalități cari au avut roluri importante, — este neînțeles. S'au ocupat fruntașii acestel vieți publice, de rezonamentele și concluziile, ce pot trage locuitorii acestel comune despre schimbarea frontierel care le-a adus pe cap nemeritate neajunsuri?

Vecină cu Nădlacul este o alta comună de frunte Șeitin. Deși aceasta comună are favorul de a vedea desfășurându-se comunicația dintre Nădlac cu interiorul țării, prin drumul județean, ce conduce prin Semlac-Șeitin totuși ea suferă anomalii unei părăsiri și mai revoltătoare. În această comună nu circulă poșta decât de 2 ori (Marțea și Vinerea) pe săptămână; încât intelectualii renunță de a abona ziare, căci le sosesc cele din Arad cu întârziere de 4-5 zile, iar cele din capitală după 8 zile, — ca pe vremea poștalioanelor evului mediu.

Și când ne gândim, că aceste comune sunt situate la frontiera de Vest la voluntar ne cuprinde un sentiment de rușine.

Oare capli autorităților administrative nu găsesc că aceste stări medievale nu mai pot dura, fără să ne compromită în ochii lumii?

șle și batjocurile adresate de camarazii lui românilor, în timpul popotei, se obișnuise și le înghițea, căci n'avea ce face. Colonelul un neamț din Moravia, îi prețuia pentru calitățile de instructor excelent și din partea acesteia n'avea să se plângă. Fu trimis apoi la un curs de două săptămâni în Cholm, ca și instructor de patrulare și aci putu să cetească în vole toate ziarele. Așa află, că armata României pătrunsese în Ardeal, dar fusesă respinsă și sdrobotită, iar glorioasele trupe germane cucerisă capitala României și erau în drum forțat spre Ojesa. Nici nu se mai vorbea despre o armată română. D'ispăruse.

Volcu scrâșni din dinți și cu unghilele implantate în podul palmelor își întepeni privirea în golul mlaștinilor de unde se auzeau bubuituri de tun. Zimb! apoi sarcastic și se ridică dela masa cafenelei, mai înalt cu un cap, decât de obicei. Știa de acum ce avea să facă. Fu cel mai supus și cel mai zelos instructor la curs. Își câștigă simpatia comandantului și proslă de încrederea lui, obținând la

sfârșitul cursului o permisie de câteva zile. Mânțise, că-l murise cineva. Dar nu mînțea, căci simțea într'adevăr în sufletul lui moartea bătutind cu furia celei mai grozave cruzimi: prăbușirea unui ideal, idealului românesc. De acuma nimic nu mai avea înțeles, dar n'avea să-și piardă viața mai înainte de a nu fi plătit, după puterile lui hydreii cu două capete. Plecase la Gruju cu gândul să-și organizeze o bandă de haiduci, să facă ceva, nici el nu știa ce, dar să nu mai aștepte porunca procatărilor. Visuri de coșmar în suflet pârjolit de nădejdi.

Dormi buștean în trenul accelerat de permisionari. Iar a doua zi când se trezi în fuga trenului pe câmpiile înguste spre Ardeal, judecă mai limpede și pricepu, că Ardealul e un biet muribund secătuit de viagă și aci nimic n'avea să mai poată face. Nu mai știa ce vrea, ce face. Simțea doar o sete nebună să se îmbete, să-și uite și visuri și realitate, iar sosit în Polenă se duse deadreptul la birtul Boul roșu și ceru rachiu.

Cărciumarul, un evreu roșu ca un

rac fier, își frecă mâinile încântat și-i dădu târcoale, lingușitor. Îi simpatiza pe Volcu fiindcă prezența lui în Polenă aducea chefuri, dar tremura la gândul, că ar putea să-l vadă scoțându-și baioneta din teaca brumată. Avea în birt o oglindă cât peretele și decâte ori venea Volcu de pe front, își căuta prin lădițe hârtie de asigurare a oglinzii, ca să o albă la îndemână.

— Puteți să spargeți, deja n'am să mă mai supăr.

— Nu purta teamă jidane — răspunse Volcu dus pe gânduri.

Evreul avu grijă să răspândească în târg sosirea lui Volcu. Știa el, de ce o face în curând trebui să lungească o masă și cheful începu, pe nemăncate, în condițiuni excelente pentru cărciumar.

Erau de față toți prietenii lui Volcu. Veniseră să afle vești de pe fronturi. Îi interesa mai ales situația României. Dar stăruiră degeaba. Nici chiar neuea L'ă nu putu scoate nici un cuvânt din gura lui Volcu.

— Vreau să petrec, lăsați războiul pe seama celor cari îl fac.

Spre seară luară loc la o altă masă și doi coloneli, unul medic venit pentru recrutare.

— Pe cine mai recrutează măgarii ăștia? — întrebă Volcu ironic.

— Au venit poate cu forcepsul? — continuă tot el.

Țiganul, atrași de mirosul lor specific, veniră în grabă și se rânduiră în jurul mesei, strunindu-și vioarele. Cheful începu sgomotos și vesel. La un moment dat, Volcu se împiedecă cu privirea de chipul împăratului umflat în toată pompa lui într'o ramă animată pe perețele birtului.

— Ce te înholbi așa măgar cu coroana strâmbă?

Apoi nesocotind prezența celor doi coloneli, se sculă dela masă, se urcă pe un scaun și întoarse chipul împăratului cu fața spre perete.

Când se întoarse la masa lui se trezi față în față cu unul dintre coloneli. Și tremuran ochelarii pe nas de indignare și țipa pe un glas pițigălat de cocoș castrat:

— Sublocotenent, cum îndrăznești? Malestatea sa împăratul?!

(Va urma).

CEASORNICE, obiecte de AUR și ARGINT puteți procura cu cele mai eficiente prețuri și cu cărticica „CONSUM“ la

CSÁKY

ceasornicar și bijutier,

ARAD

peste drum de biserică LUTHERANĂ

România judecătoria rurală Vinga sec-
ția cărții funduare 9 Sept. 1931.

Nr. 4622 | 1931. c. f.

Extras din Publicațiune de licitație.

În cauza de executare pornită de urmăritoarea Banca Populară pentru Aradul-nou s. p. a, contra urmăritului **Gheorghe Sepeșan** domiciliat în Secusigiu, la cererea urmăritoarei judecătoria ordonă licitațiunea execuțională în baza §§ 144, 146, și 147 din legea LX, din 1881, asupra imobilului înscris în c. f. a comunei Secusigiu Judecătoria rurală Vinga (Nr 2092 prot. c. f. parcela Nr. top. 748-749/ b. 1, de sub A. I. 1, întravilan în întindere de 200 stj. p. cu prețul de strigare de 3750 Lei, — cu menținerea dreptului de usufruct viager întabulat sub C. 2. 4, în favoarea lui Moise Albota și soția născ. Eva Miloș.

Pentru încasarea creanței de 1500, Lei capital, interese de 10%, dela 20 Decembrie 1930, spese de proces și de executare de 756 Lei, fixate până acum spese de 200 lei fixate acum pentru cererea de licitațiune.

Fixează termen pentru încheierea licitațiunii în ziua de: **13 Noembrie 1931** ora 16 p. m. la Primăria com. Secusigiu.

Imobilul ce o fi licitat nu va fi vândut pe un preț mai mic de cât cel din prețul de strigare.

Cei cari doresc să liciteze sunt datori să depoziteze la delegatul judecătoresc 10% din prețul de strigare drept garanție, în numerar sau în efect de cauție sau să predea aceluiaș delegat chitanța constatând depunerea judecătorească prealabilă a garanției și să semneze condițiunile de licitație.

Dacă nimeni nu oferă mai mult, cel care a oferit pentru imobil un preț mai urcat de cât cel de strigare este dator să întregască imediat garanția fixată conform procentului prețului de strigare la aceiaș parte procentuală a prețului ce a oferit.

Vinga, la 27 August 1931, ss. Chiovoschi judecător, ss. N. Burleanu director de c. f.

Pentru conformitate:
director de c. f. **Indescifrabil**

Judecătoria Rurală Buteni.

Publicație de licitație.

O cocină, o colnă, o trăsură în comuna Prăjești, o lapă, un cal, un grajd, o colnă, o trăsură în comuna Selejeni o jumătate din o mașină de treerat, și din loc mobil în comuna Doncenti vor fi licitați în favoarea lui Ianco Mihal dom. în Belu pentru încasarea creanței de 25.000 lei în prețul de estimare de 16.400 lei în Prăjești, în Selejeni și în Doncenti la 17 Septembrie 1931. la ora 2. resp. 3. resp. 4.

Buteni, la 29 August 1931.

Pregea mp.
delegat judecătoresc.

România judecătoria rurală Vinga
secția cărții funduare.

Nr. 4621 | 1931 c. f.

Extras din Publicațiune de licitație.

În cauza de executare pornită de urmăritoarea Banca Populară pentru Aradul-nou și provincie, contra urmăritului **Matei Vuia** domiciliat în comuna Felnac, la cererea urmăritoarei judecătoria ordonă licitațiunea execuțională în baza § 144, 146, și 147 din legea LX, din 1881, asupra imobilului părți 2017 | 15634 din imobilul înscris în c. f. a com. Felnac judecătoria rurală Vinga Nr. 1808 prot. c. f. parcela Nr. top. 2750 | 16 de sub A. I. 1 arătură în grida în întindere de 1417 stj. p. cu prețul de strigare de 30.000 Lei.

Pentru încasarea creanței de 2000 Lei capital, interese de 15%, dela 5 Decembrie 1930, spese de proces și de executare de 888 Lei fixate până acum, spese de 250 Lei fixate acum pentru cererea de licitațiune.

Fixează termen pentru încheierea licitațiunii în ziua de: **12 Noembrie 1931**, ora 16 p. m. la Primăria comunei Felnac.

Imobilul ce va fi licitat nu va fi vândut pe un preț mai mic decât cel din prețul de strigare.

Cei cari doresc să liciteze sunt datori să depoziteze la delegatul judecătoresc 10% din prețul de strigare drept garanție, în numerar sau în efect de cauție sau să predea aceluiaș delegat chitanța constatând depunerea judecătorească prealabilă a garanției și să semneze condițiunile de licitație.

Dacă nimeni nu oferă mai mult, cel care a oferit pentru imobil un preț mai urcat de cât cel de strigare, este dator să întregască imediat garanția fixată conform procentului prețului de strigare, la aceiaș parte procentuală a prețului de a oferit.

Vinga la 27 August 1931.

ss. Chiovoschi judecător, ss. N. Burleanu director de c. f.

Pentru conformitate:
Indescifrabil.

Schimbul aurului pe cel mai
urcat preț al zilei

Zinner, ceasornicar și bijutier,

Arad Str. Meșianu No. 1.

Repară ceasornice și bijuterii pe lângă o garanță de 2 ani. Verighete de AUR, bijuterii și diferite ceasornice, cu cele mai **efține prețuri.**

R o m â n i a.

Judecătoria rurală Chișineu-Criș.

Nr. 2125/1931.

Publicare de Licitație.

Subsemnatul delegat judecătoresc, aduc la cunoștință generală, că în cauza Cassei Agricole de păstrare Arad-Cenădana repr. prin adv. Dr. Köpf și Isekutz din Arad, contra lui din Șimandul de sus pentru suma de 30.000 lei capital și acc., în baza deciziei cu Nr. 35717/930 a judecătorei de ocol Arad, mișcătoarele sechestrate pe cale execuțională de escontentare în ziua de 2 Iulie 1931 evaluate la suma de 15.600 lei și anume un toalet cu oglindă, 2 noptiere, 2 șifoniere, una lampă, 4 scaune, un cuier, 3 perdele, un bufet, una masă de sufragerie, una perdea, una canapea, 2 scoarțe, una lampă, un covor, 4 scaune, o etajeră, 2 scaune, una masă, 2 noptiere vechi, etc., se vor vinde prin licitație publică judiciară care se va ține în ziua de 26 Septembrie 1931, oarele 5 p. m., la locuința urmăriței în comuna Șimandul de sus.

Intrucât mișcătoarele cari ajung la licitație ar fi fost executate și de altfel și aceștia și-ar fi câștigat dreptul de acoperire asupra lor, licitația prezentă este ordonată și în favorul, lor în sensul art. 120 al legii de execuție. Chișineu Criș, la 3 Septembrie 1931.

Virgil Bașa.
delegat judecătoresc.

Cele mai moderne Tocuri
rezervoare — 14 carate —
Lei 200

la librăria

»CONCORDIA«
GH. MUNTEANU

Arad, str. Eminescu Nr. 10.

Mare depozit de cărți literare și didactice. Mare
asortiment de rezizite școlare și de birou.

Cel mai efțin loc de cumpărare

de ceasuri și bijuterii. Reparațiuni de ceasuri și bijuterii se execută precis și cu prețuri foarte favorabile la

FOGEL

Bul. Reg. Ferdinand 11
în fața Primăriei

Cetitori, răspândiți
„Aradul“

PARDEȘILE și HAINELE de PRIMĂVARĂ
le vopsește și curățește

str. Brătianu Nr. 11 **KNAPP** str. Episcopul Radu 10
Întreprindere cu cele mai moderne instalații de gaz și electricitate

UNIVERSAL — AUTO Herzfeld Adalbert

Piața Avram Iancu 4

Acum Telefon No. 321.

Stoc permanent:

Continental, Dunlop, Goodrich

Judecătoria Aradul-nou Secția Cf.

No. 2867/1931. Cf

Extract din publicațiune de licitație.

În cererea de executare făcută de urmăritor Cassa Agricolă de Păstrare Aradcenadana S. A. contra urmăriței Soția lui Leptich Lenárt m. Meisrel Ecaterina.

Judecătoria. A ordonat licitațiunea execuțională în ce privește imobilul situat în comuna Mureșel circumscripția judecătorei Aradul-nou cuprinsă în Cf. a comunei Mureșel Nrul protocolului Cf. 883 A. I. 1—2 No. top. 352-353/c. 109/4 — 352 353/c. 110/3, cu preț de strigare 30.000 Lei pentru încasarea creanței de 40.000 Lei capital și acesorii.

Licitațiunea se va ține în ziua de 17 luna Octomvrie anul 1931 ora 3 la casa comunală a comunei Mureșel.

Imobilele ce va fi licitat nu va fi vândut pe un preț mai mic decât din prețul de strigare.

Cei cari doresc să liciteze sunt datori să depoziteze la delegatul judecătoresc 10 % din prețul de strigare drept garanție, în numerar condițiunile de licitație (§ 147, 150, 170, Legea LX. 1881; § 21 legea LX. 1908).

Dacă nimeni nu oferă mai mult, cel care a oferit pentru imobil un preț mai urcat decât cel de strigare este dator să întregască imediat garanția fixată conform procentului prețului de strigare—la același parte procentuală a prețului ce a oferit. (§ 25. XLI. 1908)

Data în Aradul-nou la 23 Iulie 1931.
ss. Baliban.
Judecător:

ss. Director cf. Serendani

Pentru Conformitate

ss. Putin
grefier

Librăria Diecezană Arad.

Bdul Regina Maria 12 și str. Eminescu 18. Complex asortat cu registre, imprimarele și rechizite necesare la începerea anului școlar.

Mare asortiment de cărți școlare curs primar.

Dlor învățători le oferă r a b a l u l cuvenit.

La cumpărăturile
d-voastră referiți-vă

la ziarul

„ARADUL“

„Bachus“ fost restaurantul Ritz,

Arad, str. S. Brancovici, pal. Földes
Sâmbătă și Duminică deschis până dimineața. În fiecare zi concertează muzica filarmonică de primul ordin.

Rog sprijinul onorabilului public: PROPRIETARUL

Insemnări.

Desmoșteniții.

Seară tristă cu reflexe cenușii. Cerul în înorât, privește crunt pământul pe care se petrec atâtea lucruri. Prin Cișmigiu, lume multă, cu rost sau fără rost. Adecă toți sunt fără rost, căci e Duminecă, și o răcoare și muzica-lăută la Monte-Carlo. Veselia stăpânește pe alea principală. Tineri sburdalnici, fete vioale... domnia veseliei, dar numai pe alea principală. Pe celelalte, câte pereche de îndrăgostiți ascultă melodioasele acorduri ale muzicii, sau cântă fermecător al păsărilor. Peste tot fericire și lipsa oricărei preocupări de ordin material, nimeni nu se gândeste la ce va fi mâine. Toți sunt mulțumiți și fericiți în Cișmigiu luminos. Așa ar crede oricare superficial al grădinii vesele. Dar pentru că poți da bine seama de mizeria care începe să se arate, nu te plimbi pe alele luminoase și vesele, nu faci exerciții de notaj spintecând cu vâsle liniștite apă la lacului.

Pe bănci de lemn pe cari aristocrația mai poate sta, stă acum plebea amărâtă și epulzată de suferințele cu care soarta a înzestrat-o din belșug. Oameni în puterea vârstei, oameni cari pot munci încă, stau ore întregi cu mâinile pierdute. Pe fața slabă și supție văd culele adânci a foamei... Cu mâinile bucăți și flămânzi așteaptă... Nu schimbă nici o vorbă între ei, pentru că toți sunt chinuți de aceeași neînțeleasă foame. Și se cunosc între ei, căci toți sunt înfrâșiți prin suferință... Sunt flămânzi... dacă unul are un bucatel de pâine, îl împarte cu ceilalți. Atunci sunt mai veseli. Mușchii feței se descontractează și leagă câteva vorbe de o glumă... Speranța încolțește din nou în sufletele amărâte.

Și alături de ei, la lumină, pe scaune unde trebuie să pitești ca să stai, se desfășoară luxul, se desfășoară nepăsarea și tratul bun. Veselia, fericirea și dragostea, toate nasc în sufletele desmoșteniților ura în contra celor mai favorizați de soartă... Primul pas spre comunism. Dar să-l lăsăm pe acești săpădușiți și să trecem la alții, tot tineri... dar mai veseli, mai încrezători în steaua norocului. Fără lucru și totuși veseli. Paradoxală împreunare de culme. Spre deosebire de ceilalți aceștia nu de întreținut familie. Sunt meseriași și lucrători, câțiva foști funcționari parțial și publici, oameni tineri cu cari viața n'a prea făcut experiențe durabile. Toți sunt veseli... le lipsește munca, ca să aibă răbdare și să aștepte vremuri mai bune. Glume cântece de jale, e tot ce au... Și nu stau cu cei rămași la „Cluburile șomerilor” sunt constituite acum vreo 2 ani, când început această nouă ocupație.

La cei tineri, ucenici în șomaj e veselie. Nici ei nu se cunosc între ei decât în întâlnirile serale, și totuși sunt prieteni și altruști. Mizeria stălează sufletul și înșuflă bunătate oamenilor.

— Alo! Radio Cișmigiu!
— Șomer intelectual, tânăr, 25 ani, proprietar în... Cișmigiu și groapa comunistă, caută țigară bună.
— Este, dar numai „Națională”
— Se aprobă și se primește.

Noaptea s'a lăsat de mult. Totul s'a liniștit. Pe băncile tari, ca să poți vedea nimeni, copii flămânzi așteaptă bogate, dorm visând, poate, bucurându-se pe cari numai un om flămând poate visa.

Și tragedia reîncepe în zorii zilei. Până când?

a. mic.

Ajutorarea șomerilor.

O lăudabilă acțiune inițiată de dl. primar al municipiului

Problema șomerilor din orașul nostru, pusă atât de cuminte la punct de către doctorul Cornel Radu vrednicul primar al orașului Arad, va primi în iarna aceasta o desiegare ce va mulțumi pe toți. Ne aducem aminte de un articol apărut în ziarul nostru, în care doctorul Radu, a discutat posibilitatea soluționării acestui rău social, prin o științifică organizare a muncii desfășurată de către societățile de binefacere din Arad în vederea ajutorării celor lipsiți de lucru. Ajuns primar dl. Dr. Radu caută acum să traducă în practică planurile sale. Intr-o întrunire ținută la primărie, la care au luat parte prezidențele tuturor societăților de binefacere din Arad, fără considerare de naționalitate, s'a desbătut până în cele mai mici amănunte acest program de muncă. Prin conscrierea adevăraților șomeri, făcută în baza experiențelor câștigate la fața locului de către doamnele care compun comitetul central, se sperează ca în viitor să fie ajutați efectiv numai

acel cari sunt aievea avizați la sprijinul public. Aceste anchete se fac cu mare zor, promițând a aduce o nouă lumină asupra unei probleme, atât de superficial tratată în trecut.

S'au luat apoi o serie de dispoziții pentru strângerea fondurilor necesare, între altele, organizarea de tombola la cafeneaua orașului, din două în două săptămâni, cu veniturile lor destinate acestui fond central. Prima tombolă a avut loc Sâmbăta trecută cu un succes desăvârșit. A doua, pe care o va organiza Societatea ortodoxă a femeilor române în același local Sâmbăta 19 Septembrie, va avea desigur același succes. Doamnele care s'au angajat la această muncă pe cât de obositoare pe atât de necesară, desfășoară o viață activă pentru izbândă mistunel în slujba căreia au intrat.

Vom ține mereu la suprafața preocupărilor ziarului nostru această acțiune, menită a usca multe lacrimi în zilele mohorite ale iernii ce se anunță.

O campanie nedreaptă contra Serv. tehnic al Primăriei.

Tencuiala teatrului.

Ziarul „Erdélyi Ipar” s'a pus pe treabă să răstoarne Serviciul tehnic al Primăriei, fiindcă zice că, ar fi păgubit orașul cu 50% din cheltuielile tencuiei de fațadă a teatrului, ba și-a mai prevăzut și 4% pentru planuri control și lichidare de socoteli la o altă lucrare. Campania e rânduită în așa fel ca să smulgă protestul și indignarea publicului.

„Erdélyi Ipar” n'are dreptate, fiind rău informat. Și fiindcă e o chestiune de interes general, ne ocupăm de ea.

Era o vreme — „o ce fericite vremi” vor exclama în cor arhitecții din Arad — când Serviciul tehnic al orașului era un simplu birou de înregistrare, iar lucrările pe cari le execută acest birou cădeau ca poamă gustoasă în gura celor cari protestează acum cu atâtea înverșunare. Noțiunea de arhitect și anteprenor era una și aceeași principalul era să obții lucrarea Primăriei, apoi las' pe mine băiete. Și își avea cântecul ei și aceasta obținere. Pielea măgarului, adică a contribuabilului anonim, era împărțită frumosel între arhitectul anteprenor și boierii cari lăscăleau la Serviciul tehnic.

Rândulala românească, contra căreia protestează „Erdélyi Ipar” desparte cele două noțiuni: arhitect una, anteprenor alta, iar Serviciul tehnic al Primăriei îl scoate din întunecimea birocrației la rostul lui adevărat: să facă proiecte, devize și să le execute, așa cum prevede la articolul 225 și alții din Legea administrativă. De aci năpasta mare pe capul arhitecților și anteprenorilor particulari; câștigul gras rămâne orașului și nu în punga lor.

Că, acum Serviciul tehnic — atunci când dă în antrepriză o lucrare — își fixează 4% pentru control, planuri, socoteli de lichidare, este tot ce poate fi mai just și mai logic. Serviciul tehnic refuză să se expună la căile lăutărnicie de acoperirea unor cheltuieli și-și spune pe față nevoile. Foarte cinstit. Am văzut pe arhitectul Rafiroiu sdrucinându-și trupul pe o motocicletă (proprie) de zeci de ori, dela

o construcție la altă, l-am văzut coșându-se în vârful schelărilor la teatru și la alte lucrări ale Primăriei; îi poate cineva pretinde acestui vrednic și înimos arhitect să-și expună sănătatea și viața pentru o plată mizerabilă de funcționar, atunci când munca lui produce însemnate economii orașului? Și prețuind această activitate, edilii urbei au apreciat — și foarte bine au făcut — căci îl scutesc pe arhitect de ispita oricăror tovarăși, cu anteprenorii, interesându-l la beneficiul realizat orașului, printr'un anumit procentaj destinat acoperirii cheltuielilor prestate în slujba orașului și chiar o mică participare la economiile realitate urbei. Când îmi dă administratorul averii mele o sută de mil, beneficiu realizat dintr'o întreprindere, ce-l mai bine oare: să-l dau și lui patru mil, rămânând eu cu 96000 sau să nu-l dau nici un ban și să-l las ca să-și rețină el cât vrea, pe altă cale, atunci când o să-l se deschidă ochii?

Despre tencuiala teatrului și culoarea tencuiei, în alt număr.

R. STEIGERWALD Arad

Depozit de mobile

din cauza retragerii, vinde
mobile cu prețuri ocazionale
Arad, Bul. Reg. Maria No. 22.Stofe bune pe
bani puțini, la
I. SCHUTZ

1-3

□ Condamnare. Curtea de apel din Timișoara a condamnat pe Micu Gheorghe fost impegat C. F. R. la 6 luni închisoare pentru că cumpărase dela mai mulți comercianți pe credit fără a mai plăti.

Cronica sportivă

ARAD.

Clubul sportiv A. M. E. F. A. și-a serbat Duminecă jubileul de 20 ani dela înființare. A luat parte la această serbare și clubul C. A. T. din Timișoara.

C. A. T. - A. M. E. F. A. 2:2 (2:2)

Matchul este început prin atacuri violente din partea lui C. A. T. și deja în al 8-lea minut din pasul lui Raab, Stanga deschide scorul, (1:0). Timișorenii nu mult se pot fericii însă căci în al 10-lea minut dintr'un fault Pepoli egalizează (1:1). Amefa continuă să atace și prin scorul lui Pepoli, conduce deja în al 14 minut (1:2). În al 28 m. este hands contra Amefa, pedeapsa este trimisă imparabil de Lotter în poarta lui Tyukodi. Cu acest rezultat ia sfârșit repr. I.

În a II-a repr. sunt multe poziții periculoase la ambele părți fără a ajunge însă la vre-un rezultat nou Arbitru Husztig.

P. T. T. - Amefa comb. 2:1 (0:0)

Punctele au fost marcate de Văgălău și Bora (PTT) și Steiner (Amefa). Arbitru Oprița.

C. A. O. - C. A. A. 2:0 (0:0)

După o repriză egală orădenii — în a căror echipă joacă 3 juc. în repr. țării. — au invins ușor pe C. A. A. care nu joacă deloc productiv, ci numai pentru ochi. Goalurile au fost marcate de Mosko, Arbitru Căp. Vladovici.

Cat. II. Match de campionat.

Victoria-Vulturul 2:1 (1:0). Puncturile au fost marcate de Reinhold și Sendrei (Victoria) și Lesni (Vulturul). Arbitru Vercinias.

Înțelegerea-Inventus 1:1 (0:0). Bulic (Înțelegerea) deschide scorul, Cosnica (Inventus) egalează. Arbitru Hohn.

Alimentația-Hakoah 3:1 (1:0) Goalurile au fost marcate de Ipaci. Lupu (2) (Alimentația) și Deutsch (Hakoah). Arbitru Schneider.

Banatul-Șoimi 3:1 (1:1). Punctele au fost marcate de Kutalek, Tudor, Schimek (Banatul) și Iulian (Șoimi). Arbitru Măcian.

Titanus-Voința. Matchul nu s'a disputat din cauza neprezentării pe teren a echipei Voința.

Tricolor-S. G. A. 5:3 (3:3)

PECICA: Olimpia (Arad)-Virtutea (Pecica) 3:1 (3:1).

În fața unui public destul de redus, s'a disputat matchul între cele 2 echipe românești, Olimpia și simpaticea echipă Virtutea din Pecica-Română.

Matchul începe cu atacurile Virtutei, și ca urmare, deja în primele minute Igrisan deschide scorul. Nu peste mult însă urmează și egalarea, prin Varjasi I. (Olimpia). Tot Varjasi mărește scorul iar Dokmany (Olimpia) încheie rezultatul. Arbitru Ciorogariu.

TIMIȘOARA: Ripensia-Aleșii Belgradului. 2:1 (1:0)

Printe'un joc frumos a câștigat Ripensia matchul. Punctele au fost marcate de Beke și Wetzler pentru Ripensia și Ranojevici pentru Belgrad. Arbitru Sepi.

T. M. T. E. - Rapid 2:0 (0:0)

Banatul-Chinezul 2:0 (1:0)

ORAEDA: C. F. R. Brașov - Slăruința 1:0 (0:0).

Echipe de forțe egale, cea mai norocoasă câștigă. Punctul a fost marcat de Fărcaș, arbitru Nagy.

STRĂINĂTATEA: Austria. Rapid-Austria 5:3 (0:0), Wiener - Admira 1:0 (1:0), W. S. C. - Nicholson 1:1 (1:0), Wacker-Hakoah 2:0 (1:0).

UNGARIA: Hungaria-Somogy 2:0 (1:0), Újpest-Vasas 3:1 (0:0), Nemzeti-Budai 11:1 (1:1), Bocska-Sabaria 2:1 (2:1), Ferencváros-III ker. 7:2 (3:1), Attila-Kispest 0:0

Pentru sezonul de toamnă,

mari
reduceri de
prețuri la

STRASSER

magazin de modă
peste drum de biserică-luterană.

1 10

INFORMAȚIUNI.

Calendarul săptămânal

Septembrie

are 30 zile

Răpciune.

1931.	Calendarul Iulian	Calendarul Greg.	Soarele
Zilele săptăm.	îndreptat		răsare/apune
	Duminică înaintea înălțării sf. Cruci, Evang. dela Ioan Cap. 3 v. 13—17. „Zis-a Domnul: Nimenea nu s'a suit în cer...”		
	și Evanghelia învierii dela Matei cap. 16 v. 13—19, In vremea aceea venit-a Isus în părțile Cezariei lui Filip.		
	Apostolul către Galateni cap. 6 v. 11—18; Fraților, vedeți cu ce fel de slove...		
	și către Evrei cap. 3 v. 1—4; Fraților sfinți, cari sunteți părtași.		
Duminică	13 M. Corneliu, Gordian	Maternus	6.34 7.23
Luni	14 (+) Înălțarea Sf. Cruci	Înălț. S. Cruci	
Marți	15 M. Nichita, c. Filoteu	Hildegard	senin
Miercuri	16 M. Eufimie, Meletina	Ludmila	
Joi	17 M. Sofia, Elpidia	Nicodim	frumos
Vineri	18 C. Eumenie, m. Ariad.	Toma	
Sâmbătă	19 M. Trofim, Dorimed.	Lambert	

□ **Dna GLADYS POPESCU** începe orele de limba engleză la 15 c. Str. Seminarului 7.

□ **Dr. Aurel Botiș**, a fost numit la Institutul obstetric din Arad, ca asistent al d-lui Dr. Salvator Vuia. Felicitările noastre.

□ **Conferință muzicală**. În curând va avea loc în Palatul Cultural conferința d-lui prof. Dr. Erich Müller, dela Institutul Europei Centrale din Dreza despre muzica populară românească. În cursul conferinței o distinsă pianistă va executa câteva bucăți caracteristice. Profesorul Dr. Müller e un bun prieten al țării noastre. Vom reveni cu amănunte.

□ **Aflăm că dl Dr. Traian S. Covaci**, și-a deschis birou advocațional în Arad Str. Crișan No. 6.

□ **D. Nichifor Crainic la Arad**. În ziua de 27 Sept. D. Nichifor Crainic profesor universitar în Chișinău și cunoscut publicist va vizita orașul nostru. Cu această ocazie D-Sa va ține o conferință la „Palatul Cultural”.

□ **Manifestații comuniste**. Pe ziua de 9 Sept. poliția a fost încunostințată că tineretul comunist va face manifestații. Pentru a le preveni poliția a organizat în tot orașul un serviciu de pază.

□ **Dela P. T. T.** Postul de șef al oficiului P. T. T. din Pîlul este vacant. Doritorii se pot adresa la oficiul de reședință Arad.

□ **Întrerupere de curent**. Uzina Electrică face cunoscut, că în ziua de Duminică 13 Septembrie a. c. trebuind a face reparațiuni la rețeaua de înaltă tensiune va întrerupe furnizarea curentului electric:

1. Între orele 7—11 a. m. în Pârnea, Str. Mărășești, Str. Ghiba-Birta, Str. Mocioni și în jurul acestor străzi până la Str. Eminescu; precum și în Gal, Șega și Micălaça.

2. Între orele 7—1 a. m. în Grădiște.

□ **Cursuri de gimnastică și dansuri clasice a Dnei. Ungăr Gyssa Eghy, palat. Ortutay Str. Eminescu. Pentru copii, fete și doamne în grupuri separate. — Inscriseri a. m. 10 — I.**

□ **Expoziție — târg în Chișinău**. Camera de Comerț și de Industrie din Arad, aduce la cunoștința generală, că Ministeriatul Basarabiei organizează o Expoziție — Târg a Basarabiei la Chișinău, în intervalul dela 20 Septembrie — 10 Octombrie 1931.

Persoanele particulare, expozanții, precum și mărfurile, materialele, articolele etc. ce urmează să fie expuse, se bucură de 50% reducere pe C.F.R.

□ **Ajutorarea sinistratilor din Cued și Iermata neagră**. D. Dr. Șerban prefectul județului a acordat locuitorilor din Iermata neagră a căror case au fost distruse de incendiu un ajutor de 75 mii lei iar celor din Cued suma de 24 mii.

□ **Camera de Comerț și de Industrie** face cunoscut că Domnul Walton Nerebold, supus englez, dorind a se informa asupra situației economice dela noi și care are recomandări dela diferite personalități engleze, va vizita țara noastră.

□ **Repararea teatrului**. În luna Iunie a. c. s'a reparat edificiul teatrului comunal rămânând nereparată din motive financiare partea dinspre strada Pîrici. Acum primăria a învestit un fond de 300.000 Lei pentru continuarea și terminarea reparațiilor.

□ **Parastas pentru Dr. I. Robu**. Duminică împlinindu-se un an dela moartea d. dr. Robu fost în mai multe rânduri primar al orașului, s'a oficiat un parastas la catedrală de către preoții: Codreanu și Mihaș. A asistat un public foarte numeros.

□ **Prinderea asasinului din Covășinț**. În urma cercetărilor întreprinse jandarmii din Covășinț au prins pe Murza Iacob care Sâmbătă 29 August a omorât pe Erald Adrian și soția sa. Cu actele dresate a fost înalțat parchetul din Arad împreună cu tatăl său care însă după două zile de arest a fost eliberat.

□ **Asociația „Cultul Patriei”**. Cu ocazia conferinței din 3 I. c. d. Marin Ștefănescu președintele asociației a format și la Arad un comitet pentru a conduce asociația din Arad. Membrii sunt: P. S. Episcopul Grigorie, D. general; Bălăcescu și Vișoreanu, d. dr. Șerban prefectul județului, d. dr. Hargot președintele tribunalului Arad, dr. Radu Cornel primarul orașului, dr. Botiș rectorul Academiei teologice senator, d. Vasile Goldiș fost ministru, d. Viad Alexandu fost deputat, d. Brutus Păcuraru membru în comisia interimară, Dr. Moldovan Silviu, Dr. Moldovan Ioan, d. Ascaniu Crișan deputat, Dr. Popp Teodor, d. Ștefan Mateescu, d. Tămășdan Liviu, d. Calus Turicu, d. Dr. Nichi Lazar, d. Dr. Botiș Aurel și d. Dr. Vuia Salvator. Ziarele minoritare din localitate întâmpină cu ură această asociație spunând că luptă contra minorităților.

□ **Sfințirea bisericii din Gurahonț**, care va avea loc în curând, se va face în cadrul unei frumoase serbări, Biserica a fost renovată și înzestrată cu un iconostas nou, precum și cu câteva frescuri, din inițiativa și oboseala părintelui Bulz, împreună cu ceilalți membri ai clerului și a episcopului Tripa. Deasemenea enoriașii și-au dat obolul lor pentru a se împodobi mica lor biserică.

□ **Dela Pompieri**. Cu data de 1 Sept. a. c. D. Mihailovici Iuliu comandantul pompierilor din localitate a trecut la pensie. În locul D-sale a fost numit D. Chera Florian care și-a și luat postul în primire.

□ **Congresul corpului didactic**. D. Nicolae Iorga ministrul instrucțiunii a aprobat ținerea congresului corpului didactic din întreaga țară pe ziua de 25 și 26 Octombrie.

□ **În luna Septembrie nu se vor face concentrări**. Conform unui ordin al Marului stat major al armatei pe luna Septembrie au fost chemați la concentrare mai mulți tineri din contingentele 1925 și 1926. Ministerul armatei anunță că acești tineri să nu se prezinte la regimente afară de cei dela cancelarii, deoarece concentrațiunea a fost amân timer pentru o altă dată.

□ **Un succes al ziarului nostru**. În numărul trecut am atras atenția chestiei locale asupra zgomotului pe care-l fac vânzătorii ambulanți pe strada Meșanu. Imediat s'a luat măsurile necesare, astfel că azi suntem în plăcută situație de a nu mai auzi astfel de strigăte pe una din arterele, cele mai principale ale orașului. Acesta este numai unul din succesele ziarului nostru care va continua și pe mai departe să satisfacă cerințele publicului arădan.

□ **Feroasa crimă din Ineu**. O crimă de o monstruoasă nemăpomenită s'a comis în orașul Ineu în dimineața zilei de Sâmbătă 5 Sept. Crima s'a săvârșit în următoarele împrejurări: Locuitorul Jușca Antonie din Ineu venind numai de două săptămâni din America a fost împușcat de un individ pe când se ducea să dea fân la boi. Crima a produs o impresie zguduitoare în toate cercurile locale. În urma cercetărilor întreprinse de plutonierul major Traian Chira criminalul a putut fi identificat. El este Corb Nicolae agricultor în Bocsig nașul defunctului. Cu actele dresate a fost înalțat parchetul Arad.

□ **Își omoară propriul copil**. În comuna Macea în urma relațiilor cu un fecior fata Hentz Catalina a dat naștere unui copil de sex feminin. Ca să nu ajungă de rușinea satului s'a hotărât să-și omoare copilul. Planul l-a și pus în aplicare în 24 August. Acum cadavru nefericitului copil a fost descoperit iar fata înalțată parchetului.

□ **Subinspector financiar nou**. D. I. Rădulescu a fost numit subinspector financiar pe lângă Administrația financiară din Arad.

□ **Paralizie infantilă**. Cu toate măsurile luate, paralizia infantilă continuă să se răspândească. Luni s'a ivit patru noi cazuri. Ști Dr Radu medicul șef al spitalului de copii a trimis o adresă la Timișoara pentru ca să nu se mai trimită copii paralizați de acolo la spitalul din Arad. În ziua de 15 Sept. cu toată răspândirea epidemiei Școlile primare și Grădinele de copii vor începe cursurile regulate.

□ **Loteria română de stat va funcționa încă în anul acesta**. Din București se anunță că guvernul a făcut toate preparativele necesare pentru ca loteria română de stat să înceapă a funcționa încă în cursul anului acesta.

Programul cinematografelor:

CENTRAL:

dela 10—14

DOUA LUMI — Esthera —
cu Peter Voss, Herman Valentin, Helene Siburg, Maria Paudler.

SELECT:

începând de Sâmbătă 12 c.

TARAKANOWA, film istoric,
cu Edit Jehanna, Olaf Fjord și Klein Rogge.

ELIT:

dela 12—13

ASPHALT
cu Betty Aman, Gustav Frölich și Albert Steinrück.

Championatele de toamnă

În urma eșecului suferit de Diviziunea națională promovării sportului din Arad, Timișoara și Oradea au înlocuit un nou campionat în care vor juca următoarele echipe din cele trei orașe: Gloria C.F.R., Amefa, și C.A. din Arad; R.G.M.T., C.A.T. și Ripensia Timișoara; C.A.O., Stăruința și Crișana din Oradea. Campionatul se va disputa astfel:

13 Sept. Amefa-RGMT (TMTE) Arad
CAO-Gloria Arad
CAO-Stăruința Oradea

27 Sept. CAA-Ripensia Arad
Crișana-Amefa Oradea
CAT-Stăruința Timișoara

11 Oct. Crișana-Ripensia Oradea
CAA-Amefa Arad
Gloria-RGMT Timișoara

25 Oct. Ripensia-Amefa Arad
CAT-CAO Oradea
RGMT-CAA Timișoara

15 Nov. Gloria-Ripensia Arad
CAO-CAA Oradea
RGMT-Stăruința Timișoara

22 Nov. CAT-Crișana Oradea

Celelalte matchuri se vor fixa mai târziu. Competițiunea a primit numele de „Herbay”. La Arad competițiunea în celelalte echipe începe tot duminică. În categoria I vor intra Voința și Înțelegera.

Cinema

Două lumi

Ca și la celelalte secții dela Primărie și la cinematografe s'a schimbat ceva dela venirea D-lui Dr. Radu la fruntea municipiului. Schimbarea o înțelegem în selecționarea mai severă a filmelor, pentru a da publicului ceva bun. Rezultatul nu se putea vedea imediat deoarece erau angajamente cari trebuiau respectate și vară fiind casele de filme aveau stocuri mai mari și filme mai slabe. Acum, odată cu începerea toamnei, se vede rezultatul acestei schimbări.

Începutul e făcut cu filmul *Două lumi* — Estera — ce rulează de la Central, o producție a regiunii Dupont. Subiectul filmului e din războiul mondial, și anume luptele armatelor austro-ungare cu rușii. Cu toate acestea nu este un film de război, mai mult o poveste de dragoste plasată într'un sat de evrei în mijlocul frontului. Însă fără fantasmă Totul e real. Interpretii, Helene Sieberg, Peter Voss, Maria Paudler și Herman Valentin au creații foarte reușite.

În general, filmul e bine pus în punct, fără scene de prisos. Merita să fie văzut.

Tribuna liberă.

Pentru cele publicate aici, redacția nu răspunde.

In strada Meșanu No. 14

am deschis o prăvălie de flori
rog sprijinul onor public.
cu stimă:
Vasilie Rădulescu

Ultima oră

— Din București se anunță, că salariile micilor funcționari nu vor fi reduse sub nici un motiv. Se vor reduce numai salariile funcționarilor superiori.

— Dl prof. N. Iorga a declarat un ziar Berlinez, că România trebuie să se refacă cu propriile ei puteri.

— Se va reintroduce din nou legea contra speculei.

— Arad. În ultimele zile prețul grâului a început să se ridice. Astăzi în ultimile zile s'a plătit suta de Kgr. cu 240 lei, iar în zilele din apropierea frontierei cu 260 lei. După știrile primite din străinătate, se prevede, că prețul grâului va mai crește, sau în cel mai rău caz va rămâne stabil. De asemenea prețul ovăzului a fost de 260 lei.